

เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 นี้ จะกล่าวถึง ความหมายของหลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตร หลักการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับพุทธศักราช 2518 และปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับใหม่

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นตลอดชีวิต จนเกือบจะกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยที่ 5¹ การจัดการศึกษาของประชาชนจึงจำเป็นต้องจัดให้เหมาะสมแก่บุคคลทุกรุ่นทุกวัยในสังคม เพื่อให้สังคมและบุคคลได้เจริญงอกงามโดยมีความผสมผสานและเกื้อกูลซึ่งกันและกันตลอดเวลา การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตามจะไม่สำเร็จจุดมุ่งไปตามที่กำหนดไว้ถ้าไม่มีหลักสูตร เป็นโครงการและเป็นแนวทางในการให้การศึกษา² ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ จึงจำต้องคำนึงถึงหลักสูตรที่ใช้อยู่เสมอ

ความหมายของหลักสูตร

มีผู้กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง "ประสบการณ์ทั้งหมดของเด็กที่โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบจัดให้"³ หรือ หมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่ทางโรงเรียนต้องรับภาระจัดให้แก่เด็กเรียน⁴ หรือหลักสูตรคือประสบการณ์

¹ ลีปบนท์ เกตุทัต, "การศึกษาเพื่ออะไร," วารสารชนรมันพิทยศึกษา คุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1 (กันยายน, 2517), หน้า 44.

² ชุมิตร คุณานุการ, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯการพิมพ์, 2518), หน้า 2

³ จรุง มิลินทร์, การศึกษาแบบใหม่เบื้องต้น (พระนคร : สามมิตร, 2501), หน้า 90.

⁴ George A. Beaucamp, The Curriculum of the Elementary School. (Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1964), p. 5

จริง ๆ ของเด็กในควบคุมดูแลของโรงเรียน⁵ แต่ในทัศนะของนักบริหารการศึกษา คร. วิทยุ สาธร กล่าว⁶ "หลักสูตรน่าจะหมายถึง โครงการศึกษาที่กำหนดให้นักเรียนรูและพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษา"

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรหมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้เด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตนเอง

องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้คล้ายคลึงกัน เช่น เซเลอร์ (Saylor)⁷ และ ทาบ่า (Taba)⁸ ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา
2. การจัดเนื้อหาวิชา
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

องค์ประกอบเหล่านี้จะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสอดคล้องกัน

⁵Hollis L. Caswell and A. Wellesley Fashay, Education in the Elementary School (New York : American Book Company, 1948), p. 277.

⁶วิทยุ สาธร, นักบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ 2 : วัฒนาพานิช, 2516), หน้า 279.

⁷J. Galen Saylor, and William M. Alexandor, Planning Curriculum for Schools (New York : Holt, Rinehart and Winstons, Inc., 1974), p. 17.

⁸Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice (New York: Harcourt, Brace & World, Inc., 1962), pp. 424-425.

ส่วนสุนน อมรวิวัฒน์ มีความเห็นเพิ่มเติมว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2. การกำหนดวัยเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. สังเขปหัวข้อวิชาในแต่ละหมวด และประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งการประเมินผล
5. กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริม พัฒนาการและประสบการณ์ของนักเรียน
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร⁹

ส่วน กมล สุคประเสริฐ ได้สรุปย่อลงมาอีกว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ควรประกอบด้วยทั้งสามส่วนนี้ไ้แก่

1. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. กิจกรรมการสอน
3. งานประเมินผล¹⁰

จากความคิดเหล่านี้สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้ไ้แก่

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹สุนน อมรวิวัฒน์, "คำถามคำตอบบางข้อเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา, "หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514) หน้า 6-7.

¹⁰กมล สุคประเสริฐ "การสร้างและประเมินวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของหลักสูตร", วารสารการวิจัยทางการศึกษา, 1 (มกราคม - เมษายน, 2517) หน้า

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาวิชา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร

มาลัย หุวะนันท¹¹ กล่าวว่า ความมุ่งหมายเป็นการแสดงออกให้ทราบถึงอุดมการณ์หรือปรัชญาแห่งชีวิต ที่มุ่งหวังในทางวิชาการอาจใช้คำว่า เป้าหมายหรือจุดหมาย ซึ่งมีความหมายในทางแสดงออกให้เห็นจุดหมายของกิจกรรมที่มีลักษณะอันแจ่มชัด และในโอกาสเดียวกันก็แสดงให้เห็นผลงานที่คาดว่าจะทำให้เกิดขึ้น ดังนั้น ในการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีความมุ่งหมาย เพื่อที่จะได้ทราบถึง อุดมการณ์ที่มุ่งหวังให้ผู้รับการศึกษาหรือผู้เรียนโคจรบรรลุ

อนึ่ง ในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีหลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษา¹² ดังนั้น ความมุ่งหมายของหลักสูตรก็คือ ความมุ่งหมายของการศึกษา¹³ นั่นเอง วิทยุ สาทร ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการศึกษาว่า โดยทั่วไปมักจะมี ความมุ่งหมายต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายที่จะพัฒนาสมองและเชาว์ปัญญา (Intellectual Development) โดยการสอนวิชาการต่าง ๆ ให้นักเรียนจำให้ได้ สามารถระลึกหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ได้ และนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

¹¹มาลัย หุวะนันท, "วัตถุประสงค์ นโยบายและแผน," หลักการบริหาร (พระนคร : กรมการปกครอง, 2512) หน้า 3.

¹²สุมิตร คุณานุภกร, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

¹³วิทยุ สาทร, เรื่องเดิม, หน้า 285.

2. ความมุ่งหมายที่จะพัฒนาสภาพทางจิตใจและอารมณ์ (Emotional Development) ทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิด (feelings) ทศคติ (attitudes) ความสนใจในเรื่องต่างๆ ที่มีคุณค่า (interests) วัฒนธรรม คุณธรรม ค่านิยม (values) สภาพอันมั่นคงของอารมณ์ (emotion) และการเข้าสังคม (sociability)

3. ความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทักษะหรือความชำนาญในการใช้มือและส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (Physical Development) ซึ่งหมายรวมทั้งแต่การหัดดัดศึกษา (manual education) การพลศึกษา (physical education) ตลอดจนการอาชีวศึกษา (vocational education)¹⁴

ดังนั้นความมุ่งหมายของหลักสูตรทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา จึงควรประกอบด้วย ความมุ่งหมายทั้ง 3 ขอบข้างตน

อนึ่ง เมื่อหลักสูตรคือเครื่องมือในการปฏิบัติงานของครู และเป็นเครื่องกำหนดล่วงหน้าว่าจะใหญ่เรียนเปลี่ยนไปในรูปใด¹⁵ ในการเขียนความมุ่งหมายของหลักสูตร จึงควรใช้ข้อความที่ชัดเจน ใหญ่สอนมองเห็นภาพหรือพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้¹⁶

เนื่องจาก การสอนคือกิจกรรมที่มุ่งให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นในระบับการสอน จึงควรตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนให้ส่งเสริมวิถีทางที่จะช่วยให้ความมุ่งหมายของหลักสูตร ประสบความสำเร็จ วิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการสอนที่จะช่วยได้คือที่สุด คือ การเขียนจุดมุ่งหมายในการสอนให้ชัดเจนเข้าใจง่าย จุดมุ่งหมายในการสอนที่ชัดเจนที่สุดนั้นเรียกว่าจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม¹⁷

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 287.

001457

¹⁵ George A. Beaucamp, loc. cit.

¹⁶ กมล สุคประเสริฐ เรื่องเดิม, หน้า 33.

¹⁷ สมิตร์ คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า 43.

มีผู้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมควรมีลักษณะดังนี้

1. ระบุการกระทำ การแสดงออก หรือผลของการกระทำที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ควยตา ไว้อย่างชัดเจน
2. ถ้ามอบจุดประสงค์ที่กำหนดขึ้นไปให้คนหนึ่งผู้ใดสอนแทน ผู้สอนนั้นจะต้องสามารถมองเห็นภาพจนของนักเรียนที่เรียนจบแล้ว ใดตรงกันกับผู้กำหนดจุดมุ่งหมายนั้น
3. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ต้องเป็นข้อความที่ชัดเจนเข้าใจได้ทันที
4. ผู้สอนสามารถใช้จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นหลักในการประเมินผลได้¹⁸

ดร. สุมิตร คุณานุกร ได้สรุปไว้ว่า จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ

1. การกำหนดพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ (observable behavior)
2. การกำหนดเงื่อนไขหรือสถานการณ์ซึ่งผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา (Conditions)
3. การกำหนดขอบเขต หรือมาตรการที่จะใช้วัดความสำเร็จของพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมา (Extentor Criterion)¹⁹

2. เนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชา หมายถึงเนื้อหาสาระหรือความรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้²⁰ การเรียนรู้ คือการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เช่น ดิน ฟ้า

¹⁸ วิชาการ, กรม "จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม" คู่มือการประเมินผลการเรียน (พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2518), หน้า 3.

¹⁹ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า 68.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 76.

อากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์ คือ สังคม²¹ ดังนั้น เนื้อหาวิชา จึงควรเป็นสาระความรู้ และประสบการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สังคม และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม²² คือเมื่อเรียนแล้วจะต้อง และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมาด้วย การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นไปได้ ทั้งในทางที่สังคมยอมรับ และในทางที่สังคมไม่ต้องการ

ด้วยเหตุนี้ การเลือกเนื้อหาวิชา จึงมีความสำคัญมาก ทาบ่า (Taba)²³ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ควรเลือกไว้บรรจลงในหลักสูตรว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความเชื่อถือได้และเป็นแกนสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชา
2. สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
3. มีความสมดุลระหว่างความกว้างและความลึกซึ้ง
4. สามารถสนองความมุ่งหมายใดหลาย ๆ ประการ
5. สอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
6. สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

ในการเลือกเนื้อหาวิชาอาจจะเลือกลักษณะใดลักษณะหนึ่งก็ได้ แต่ควรคำนึงถึงว่าเป็นลักษณะที่สนองความมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสำคัญ

นอกจาก หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาแล้ว เรายังต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กันในหลักสูตรด้วย สุมิตร คุณานุกร

²¹ วีระ บุณยะกาญจน์, จิตวิทยาการเรียนรู้ (กาฬสินธุ์ : จินตทัศน์ การพิมพ์, 2516), หน้า 92.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 94.

²³ Hilda Taba, op. cit., pp. 267-289.

โคตรหลักเกณฑ์ในการเลือกประสบการณ์ประกอบการเรียนไว้ดังนี้²⁴

1. ประสบการณ์ที่เลือกมาต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน
2. ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เลือกมาควรก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียน
3. กิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนควรอยู่ในขอบเขตความสามารถของผู้เรียนที่จะ

ปฏิบัติได้

4. กิจกรรมที่เลือกมาควรส่งเสริมจุดมุ่งหมายในการสอนหลาย ๆ ด้าน
5. ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เลือกมาควรสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่าง

บุคคล

นอกจากนี้ ในการเลือกเนื้อหาวิชาหรือเลือกประสบการณ์การเรียนรูตามหลักเกณฑ์ทั้งสองอย่างข้างต้น อาจจะใช้วิธีการดังต่อไปนี้²⁵

1. วิธีใช้ความคิดเห็นตัดสิน (Judgemental Procedure)
2. วิธีใช้การทดลอง (Experimental Procedure)
3. วิธีวิเคราะห์ (Analytical Procedure)
4. วิธีใช้ความคิดเห็นส่วนรวม (Consensual Procedure)

3. การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญที่สุด เพราะหลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้ และผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้โดยตรงก็คือ ครูผู้สอน

²⁴ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า 97-98.

²⁵ B. Othanel Smith, William O. Stanley and J. Harlan Shores, Fundamentals of Curriculum Development (New York: World Book Company, Yonkers-on-Hudson, 1957), pp. 152-168.

ศุภมิตร คุณานุกร²⁶ ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามี 3 ประเภท
ใดแก

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
3. การสอน

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความหมายและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในชั้นปฏิบัติคือ ใช้สอน เนื่องจากหลักสูตรมักจะกำหนดความมุ่งหมายเนื้อหาวิชาที่จะสอน กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้อย่างกว้าง ๆ มีลักษณะยืดหยุ่นได้ เพื่อสะดวกแก่การนำไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพของท้องถิ่นหรือของโรงเรียน ดังนั้นครูผู้ใช้หลักสูตรแต่ละคน จึงจำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรไว้ก่อนทำการสอน รายละเอียดเหล่านี้จะปรากฏออกมาในรูปของ เอกสารหลักสูตร ที่เรียกว่า ประมวลการสอน และโครงการสอน นอกจากนี้อาจจะมีบันทึกการสอนของครูในแต่ละชั่วโมงอีกด้วยก็ได้

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

ปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน มีส่วนที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูเพื่อที่จะให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมาก ปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เหล่านี้ใดแก ขนาดของห้องเรียน จำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุ อุปกรณ์การสอน การจัดตารางสอน การจัดครูเขาสอน ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน ฯลฯ ดังนั้นในการนำหลักสูตรมาใช้ในโรงเรียน ผู้บริหาร จำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย

²⁶ศุภมิตร คุณานุกร, เรื่องเคิม, หน้า 130-132.

นอกจากปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนแล้วบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วย สนับสนุน ส่งเสริม ให้ปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผล บุคลากรในโรงเรียนเหล่านี้ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. หัวหน้าหมวดวิชา
3. ครูผู้สอน
4. เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วย มีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน²⁷ วิทยุ สาร ใคคัก แปลงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารงานในวงการธุรกิจ และอุตสาหกรรม มาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารงานในโรงเรียนจะยึดเป็นหลักปฏิบัติใคคักนี้คือ

1. ผู้บริหารต้องนิเทศงานให้ครูทุกคนสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงเวลา ทุ่มเวลาและชีวิตจิตใจใคคักการสอน เพื่อที่จะใคคักผลผลิตที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องบริการแก่ครูทุกคนอย่างเต็มที่นับตั้งแต่ดูแลวัสดุประกอบการสอน การกำหนดตารางสอน ตลอดจนการจัดชั่วโมงสอนให้เหมาะสม คอยแนะนำช่วยเหลือเมื่อครูมีปัญหา

2. ผู้บริหารต้องหมั่นตรวจตราอาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอน วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพใคคักการใคคักเสมอ เพื่อให้บุคลากรใคคักทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ใคคักสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

²⁷ วิทยุ สาร, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพ 2 : วัฒนาพานิช, 2517), หน้า 422-424.

3. ผู้บริหาร ควรจัดให้มีการอบรมวิธีสอน และเพิ่มเติมความรู้ในวิชาการต่างๆ แก่ครู

4. ผู้บริหารต้องดูแลผลิตผลของโรงเรียน คือ นักเรียน ว่ามีคุณภาพเพียงใด ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่ เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงงานของครูทุกระยะ

5. ผู้บริหารต้องดูแลให้ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมและประหยัด ต้องเคารพระเบียบการเงินของโรงเรียน

6. ผู้บริหารต้องจัดแสดงหาครูมาสอนให้ครบทุกวิชา และจะต้องคอยสร้างและบำรุงขวัญ (Morale) ครูในการทำงานนอกจากนี้ ยังต้องคอยสร้างและส่งเสริมความสามัคคีในโรงเรียนด้วย

2. หัวหน้าหมวดวิชา ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน อาทิ เช่น หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย หัวหน้าหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หัวหน้าหมวดวิชาคณิตศาสตร์ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาศิลปปฏิบัติ เป็นต้น

หัวหน้าหมวดแต่ละหมวด มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารงานหมวด ดังนี้²⁸

1. สอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง
2. ควบคุมดูแลการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปตาม

โครงการ

3. แก้ไขปัญหาความปรับปรุงและแนะนำคานการการเรียนการสอน
4. เสนอแนะให้คำปรึกษาในคานวิชาการ

²⁸ วิทยุ สาขร, เรื่องเคิม, หน้า 357.

5. จัดทำขอทดสอบและวัดผล
6. ติดต่อประสานงานกับครูหัวหน้าหมวดวิชาอื่น ๆ
7. วางโครงการสอน ปรับปรุงการสอนและพัฒนาวิธีสอน
8. สร้าง จัดหาอุปกรณ์ การสอน ทำในตอวิชา ทำตำราแบบเรียนเทียบเคียงและเทียบแทน
9. จัดนิทรรศการ สาขิตและกิจกรรม ป้ายนิเทศ จัดตั้งชุมนุมประจำวิชา เช่นชุมนุมภาษาไทย
10. จัดการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
11. เสนอความคิดเห็นต่อหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และประสานงานกับหมวด หน่วยงานย่อยอื่น ๆ ในโรงเรียน

3. ครูผู้สอน หรืออาจารย์ผู้สอน ใดแก่ ครูที่ทำการสอนในโรงเรียน ทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามแนวความคิดของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้คือ²⁹

1. สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ช่วยและ ผู้แนะให้นักเรียนมีหลักวิธีที่จะศึกษาค้นคว้า และเลือกทางของตนเองได้โดยไม่มีกำบังคับ ใให้เชื่อตามครู เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล
2. ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อดทนต่อการถูกวิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอดกลั้น มีวินัยในตนเอง สำนึก ในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักใช้สิทธิและพิทักษ์สิทธิ รักษาผลประโยชน์ ของส่วนรวม รู้แพ้รู้ชนะ เคารพเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อย

²⁹ สิปพนนท์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ 2 : วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 143,

3. สนใจศึกษาธรรมชาติและ ความแตกต่างในตัวนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อสังเกตพิจารณาในการปฏิบัติตน ให้ความรักความสนใจเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ได้รับความสนิทสนมและความไว้วางใจนักเรียน เป็นการขจัดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนอย่างไคผล

4. พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริมแนะนำการเลือกวิชาและอาชีพแก่นักเรียนให้เหมาะสม

5. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีไปในคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่หลงไหลในวัตถุ และเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

4. เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน ไคแก

4.1 เจ้าหน้าที่แนะแนว

4.2 เจ้าหน้าที่ทะเบียน

4.3 เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา

4.4 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

4.1 เจ้าหน้าที่แนะแนวมีหน้าที่ ดังนี้³⁰

1. จัดทำระเบียบสะสมของนักเรียน

2. เป็นผู้ประสานงานติดต่อระหว่างครูอาจารย์และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อทราบประวัติความเป็นไปของนักเรียน

3. ให้การแนะแนวนักเรียนในเรื่องการเรียน ความประพฤติอุปสรรคต่าง ๆ และการอาชีพ

4. ทดสอบความถนัดของนักเรียนคานต่าง ๆ

5. หาทางช่วยเหลือนักเรียนที่ซัดสน หรือนักเรียนที่มีปัญหา เช่นหาทุนให้ทำระหว่างปีเรียน
6. เชิญวิทยากรต่าง ๆ มาบรรยายเรื่องอาชีพ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นลู่ทางและเลือกได้ถูกต้อง
7. ช่วยผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการและฝ่ายปกครองในเรื่องปัญหาการเรียนและความประพฤติ

4.2 เจาหน้าทีหะเบี่ยน มีหน้าทีดังนี้³¹

1. รับผิดชอบหะเบี่ยนต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่นหะเบี่ยนนักเรียนครู ฯลฯ
2. รับผิดชอบเก็บสถิติต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. เสนอความคิดเห็นต่อหัวหน้าฝ่ายธุรการและประสานงานกับหน่วยงานในสายเดียวกัน

4.3 เจาหน้าทีวัดผลการศึกษามีหน้าทีดังนี้³²

1. ประเมินผลการเรียนของนักเรียน
2. จัดทำแบบฟอร์มเพื่อใช้ในงานวัดผลการศึกษา
3. ร่วมมือกับครูสอนและหัวหน้าหมวดในเรื่องการวัดผลการเรียนของนักเรียน
4. จัดทำเรื่องการลงหะเบี่ยน เพิ่ม-ถอนรายวิชาเรียน

³¹ เรื่องเดียวกัน , หน้า , 364.

³² เรื่องเดียวกัน , หน้า , 366.

5. ทำระเบียนแสดงผลการเรียนรู้ประจำตัวนักเรียน
6. รายงานผลการเรียนใหญ่ปกครองทราบ
7. ออกใบรับรองต่าง ๆ และประกาศนียบัตร

4.4 เจาหน้าที่ห้องสมุด มีหน้าที่ดังนี้³³

1. จัดและดำเนินการห้องสมุดของโรงเรียน
2. จัดหาหนังสือและอุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษา ที่จะเป็ประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียน
3. ความคุมดูแลการใ้ช้ห้องสมุดให้เกิดประโยชน์แก่ครูอาจารย์และนักเรียนมากที่สุด
4. จัดแยกหนังสือออกเป็นประเภท เป็นหมวดหมู่ และจัดลงทะเบียบเพื่อใ้สะดวกแก่การใ้ช้ และการสำรวจรักษา
5. ซ่อมแซมหนังสือใ้มีสภาพใ้ใ้เสมอ และจัดใ้พร้อมที่ครูอาจารย์และนักเรียนจะใ้มใ้
6. จัดทำรายการหนังสือที่จำเป็นและเหมาะแก่โรงเรียนระดับที่ใ้เปิดสอน

นอกจากนี้เจาหน้าที่ห้องสมุดของโรงเรียน ควรสอนวิชาการใ้ช้ห้องสมุดใ้ให้นักเรียน หรือจะจัดอบรมนักเรียนเป็นระยะสั้น ๆ ใ้ใ้เข้าใจวิธีการใ้ช้ห้องสมุดอีกด้วย

3. การสอน

กิจกรรมการนำหลักสูตรไปใ้ใช้ประการสุดท้าย คือการสอน อารี สัมทวิ³⁴ ได้ใ้ในความหมายของการสอนใ้ว่า "การสอนคือประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ฝ่ายหนึ่งจัดทำขึ้น

³³ เรื่องเดียวกัน. หน้าเดียวกัน.

³⁴ อารี สัมทวิ, "การเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษา", ข้อคิดในการจัดการมัธยมศึกษาในประเทศไทย (ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภักดิ์, 2512) หน้า 144.

เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการเรียนรู้ให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง การสอนเป็นการกระทำที่รู้สึกตัว มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าวิธีสอนยังไม่เหมาะสมก็อาจจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเลยก็ได้"

ลักษณะการสอนที่ดี ควรมีดังนี้คือ

1. ช่วยพัฒนาทักษะในการคิดของผู้เรียน
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ เป็นประโยชน์
3. ช่วยพัฒนาทัศนคติทางสังคมของผู้เรียน
4. ช่วยพัฒนาความสนใจในค่านาง ๆ ของผู้เรียน³⁵

การสอนที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายในการสอนที่กำหนดไว้นั้น ครูใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ หรือจะเลือกแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้สอน และให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนเป็นสำคัญ วิธีการสอนเหล่านี้ได้แก่

1. วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) เป็นการสอนแบบอธิบายข้อความหรือเรื่องราวต่าง ๆ ผู้เรียนมีหน้าที่แค่ฟังคำบรรยาย และจดบันทึกคำบรรยายเท่านั้น
2. วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion) เป็นการสอนแบบแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน โดยมีครูเป็นผู้ประสานงานที่จะตัดสินในปัญหานั้น ๆ³⁶

³⁵Ralph W. Tyler, Basic Principles of Curriculum and Instruction (Chicago : Chicago University Press, 1971), p. 63.

³⁶Harold P. Zelko, Successful Conference and Discussion Techniques (New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1957), p. 172.

3. วิธีสอนแบบการฝึกปฏิบัติ (Drill and Practice) เป็นการสอนที่มีจุดมุ่งหมายจะเน้นการพัฒนาทักษะ ไม่ว่าจะเป็นทางภาษา คณิตหรือข้อร้องรวมทั้งศิลปะด้วย ครูมีหน้าที่อธิบายและสาธิตทักษะที่จะฝึก และควบคุมการฝึกให้คำแนะนำแก้ไข นักเรียนจะมีส่วนร่วมควยตลอดเวลา³⁷

4. วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มคนควา (Grouping or Committee Works) เป็นการสอนแบบแบ่งชั้นเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความถนัดของเด็ก และให้ไปศึกษาคนควาหรือปฏิบัติกิจกรรมแล้วนำมาเสนอต่อชั้น อาจจะเป็นวิธีเสนอแบบปากเปล่าหรือรายงานขอเขียนก็ได้

5. วิธีสอนแบบปฏิบัติการในห้องทดลอง (Experimentations) เป็นการสอนแบบที่นักเรียนได้ปฏิบัติทดลองควยตนเอง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ

6. วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration) หมายถึงการสาธิตแสดงวิธีการให้นักเรียนดู ถึงแมวนักเรียนจะไม่มีโอกาสทดลองควยตนเองแต่ก็มีโอกาสได้เห็นการทดลองว่าทำอะไรและจะเกิดผลอย่างไร

7. วิธีสอนแบบการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนคนควาควยตนเอง รู้จักหาสาเหตุของปัญหาและวินิจฉัยปัญหา โดยมีครูคอยแนะนำหรือวางแผนงาน คนควารวมกับนักเรียน

8. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry) เป็นการสอนแบบที่ครูพยายามให้นักเรียนได้คนพบคำตอบต่าง ๆ จากคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียน สังเกต คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล

³⁷ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า 139.

9. วิธีสอนแบบโสตทัศนศึกษา (Audio-Visual) เป็นวิธีให้ความรู้ โดยใช้โสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง รูปภาพ ฯลฯ

10. วิธีสอนแบบไปศึกษานอกสถานที่ (Taking Field Trips) เป็นวิธีสอนแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสภาพจริง ๆ มีการวางแผนและวางจุดมุ่งหมายว่าจะไปศึกษาอะไรล่วงหน้าเสมอ

11. วิธีสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นวิธีสอนที่ให้นักเรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะให้นักเรียนได้รู้สึกลงใจและเข้าใจเหตุการณ์ได้โดยตนเอง

นอกจากวิธีสอนที่จะช่วยให้การสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้ว วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมการสอนของครูด้วย วัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่³⁸

1. วัสดุอุปกรณ์ทั่วไป ได้แก่ อุปกรณ์ทั่วไปที่โรงเรียนควรมี ได้แก่ พระบรมฉายาลักษณ์ ภาพสำคัญทางศาสนา แผนที่ประเทศไทย ธงชาติ ป้ายสถิติต่าง ๆ อุปกรณ์เหล่านี้ควรเก็บอยู่ในสภาพดีและนำมาใช้ได้ทุกโอกาส

ส่วนประเภท เครื่องใช้ที่ควรมีได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ครู กระจกานดำ โต๊ะมานั่งนักเรียน ตู้เอกสาร ตู้เก็บของสิ่งเหล่านี้ควรมีจำนวนให้เพียงพอ

2. อุปกรณ์การสอน หมายถึง วัสดุ วัตถุสิ่งของ ภาพ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้การเรียนเกิดผลดี

³⁸ สุมิตร คุณานุกรและคณะ, เกณฑ์ประเมินผลโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ 2: วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 105.

อุปกรณ์การสอน ยังแบ่งออกได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ 3 ประเภท คือ³⁹

1. วัสดุ ใ้แก่วัสดุที่ใช้ประกอบการสอน ซึ่งไม่มีเครื่องกลไกภายใน เช่น กระดานดำ แผนที่และลูกโลก แผนที่ ภูมิ ภาพเขียน แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง ฯลฯ
2. เครื่องมือ ใ้แก่อุปกรณ์การสอนที่มีกลไกภายในซับซ้อน เช่น เครื่องฉาย ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ
3. กิจกรรม นับเป็นอุปกรณ์ประกอบการสอนได้ประเภทหนึ่ง เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบนเวที นิทรรศการ โครงการทำ งานร่วมกัน ฯลฯ

4. การประเมินผล

องค์ประกอบสุดท้ายของหลักสูตร คือ การประเมินผล ซึ่งหมายถึงการกำหนดว่า คุณสมบัติที่เราตั้งไว้ นั้น ปรากฏเป็นผลของการกระทำเพียงไร ใ้ปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายเพียงไร แลวนำสิ่งที่ใ้ตามความมุ่งหมายนั้นมาหาคุณค่า⁴⁰ การประเมินผลหลักสูตรนี้มีขอบเขตรวมถึง

1. การวิเคราะห์หลักสูตร
2. การวิเคราะห์ขบวนการของการนำหลักสูตรไปใ้
3. การวิเคราะห์สัมฤทธิผลในการเรียนของนักเรียน
4. การวิเคราะห์โครงการประเมินผลหลักสูตร⁴¹

³⁹ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมการฝึกหัดครู, หลักการบริหารโรงเรียนदानวิชาการ (พระนคร . โรงพิมพ์พรหรร, 2505), หน้า 39 - 40.

⁴⁰วิชาการศึกษา, คณะ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, เอกสารประกอบการเรียนวิชาการระเบียบวิธีสอนทั่วไป (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2514) หน้า 167.

⁴¹สมิทร คุณานุกร, เรื่องเคิม, หน้า 198.

การประเมินผลหลักสูตรนี้มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษามาก กล่าวคือ

1. ช่วยให้ความมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายในการสอนกระจ่างขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น
3. ช่วยส่งเสริมการเรียนของนักเรียน
4. ช่วยในการแนะแนวของครู
5. ช่วยในด้านการสื่อสารระหว่างนักเรียนและครูปกครอง เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน⁴²

องค์ประกอบทั้ง 4 ของหลักสูตรตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ดร.กมล สุกประเสริฐสรุปว่า กระบวนการองค์ประกอบของหลักสูตร เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกันตลอดเวลา⁴³

หลักการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ความหมายของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กูต (Good)⁴⁴ ได้ให้ความหมายของคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือคัดแปลงหลักสูตรให้แตกต่างออกไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นมาใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงแบบของหลักสูตร ส่วน ทาบา (Taba)⁴⁵ ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเปลี่ยนหลักสูตรทั้ง

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 201 - 202.

⁴³ กมล สุกประเสริฐ, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน

⁴⁴ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: McGraw-Hill Book Company, 1973) p. 158.

⁴⁵ Hilda Taba, op. cit., p. 12.

ระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งแต่จุดหมายและวิธีการ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทาง
ด้านความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เกิดจาก⁴⁶

1. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ
2. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม
4. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านทฤษฎีการเรียนรู้

ลำดับขั้นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ทาบ่า (Taba) ได้กล่าวว่ามี 7 ขั้น
ดังต่อไปนี้⁴⁷

ขั้นที่ 1	วิเคราะห์ความต้องการ
ขั้นที่ 2	กำหนดวัตถุประสงค์
ขั้นที่ 3	เลือกเนื้อหาวิชา
ขั้นที่ 4	จัดเนื้อหาวิชา
ขั้นที่ 5	เลือกประสบการณ์การเรียนรู้
ขั้นที่ 6	จัดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่
ขั้นที่ 7	กำหนดวิธีการประเมินผล

⁴⁶ เอกวิทย์ ฌ กลาง, "สาระสำคัญที่ควรพิจารณาในการสร้างหลักสูตรระดับ
มัธยมศึกษา" วารสารวิสามัญศึกษา, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (มีนาคม, 2513), หน้า 3 - 6.

⁴⁷ Hilda Taba, loc. cit.

วิธีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สุมิตร คุณานุกร ได้ประมวลวิธีการเปลี่ยนแปลง
หลักสูตรที่นิยมใช้ว่ามี 5 วิธี คือ⁴⁸

1. การเปลี่ยนแปลงจากระดับผู้บริหาร (The Administrative Approach)
วิธีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิธีนี้ อยู่ในขอบเขตของการพิจารณา การตัดสินใจ การวางแผน
และการดำเนินงานของบุคคลในระดับบริหารเป็นส่วนใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลง
ความมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาวิชา การจัดประสบการณ์ การปรับปรุงการสอนและการประ
เมินผล วิธีการนี้ช่วยให้การดำเนินการขึ้นกำหนดนโยบายและวางแผนเป็นไปไ้รวดเร็ว แต่
มีข้อเสียที่ว่า มักก่อให้เกิดช่องว่างขึ้นระหว่างผู้กำหนดนโยบายการปรับปรุงหลักสูตรและผู
ดำเนินการปรับปรุง คือ ครู ทั้งนี้ เพราะครูไม่ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น จึงขาดความ
เข้าใจและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติตามนโยบาย

2. การเปลี่ยนแปลงจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน (The Grass-Roots Approach)
วิธีการนี้เป็นการปฏิบัติกรร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น
ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ทำให้สามารถจัดปัญหา
ตามการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะทุกคนยอมรับเข้าใจถึงความหมาย นโยบายและแนวทางของ
หลักสูตร

3. การเปลี่ยนแปลงโดยวิธีสาธิต (The Demonstration Approach)
เป็นวิธีการที่ผู้บริหารและครูเฉพาะกลุ่มที่มีปัญหาระบบการสอนตามหลักสูตรใหม่ มาประชุมรวม
กันกำหนดนโยบายและวิธีการเปลี่ยนแปลง แล้วนำไปทดลองใช้ในขอบเขตจำกัด โดยมีผู้บริหาร
อำนวยความสะดวกในการทดลองเปลี่ยนแปลงนี้ ตลอดระยะเวลาของการทดลอง ผู้บริหารจะ

⁴⁸ สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า 222 - 237.

สื่อสารกับครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อให้ทราบถึงการทดลองครั้งนี้ และรายงานความคืบหน้าเป็นระยะ ๆ โดยหวังว่าเมื่อการทดลองประสบผลสำเร็จ ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะพร้อมใจกันเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จนการเปลี่ยนแปลงขยายขอบเขตไปทั้งโรงเรียน

4. วิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบระเบียบ (Systemetic Approach) เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงที่เน้นถึงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร โครงสร้างของสังคมในโรงเรียนและสภาพปัจจุบันอื่น ๆ ในโรงเรียน นอกจากนี้ยังเน้นถึงความสำคัญทางด้านมนุษยสัมพันธ์ภายในสังคมของโรงเรียน โดยตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียนนั้น มีขอบเขตรวมถึงการเปลี่ยนความคาดหวัง และการตอบสนองทางสังคมทั้งในโรงเรียนและในชุมชนด้วย

5. วิธีการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) เป็นวิธีการศึกษาและวิจัยหลักสูตร โดยมุ่งเน้นที่จะหาวิธีการส่งเสริมให้ผลของการวิจัยถูกนำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริง การวิจัยเชิงปฏิบัติเน้นการก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ เพราะวิธีการนี้ช่วยให้บุคคลเห็นความบกพร่องของตัวเอง ในการปฏิบัติก็พยายามหาวิธีการเปลี่ยนแปลงการกระทำของตนเองให้ถูกต้องตามที่เห็นว่าควรจะเป็น มีการหาสาเหตุของปัญหา การทดลองปฏิบัติใหม่ ๆ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีกว่าเดิม

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ มีความมุ่งหมายที่จะฝึกฝนอบรมเยาวชนไทยให้มีความรู้ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม อันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ลักษณะของหลักสูตรที่จัดไว้นี้มีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตน

โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้⁴⁹

1. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ตลอดจนมีทักษะในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมประชาธิปไตย
2. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ครอบครัวและสังคม
3. เพื่อให้เห็นคุณค่าและซำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรมไทย
4. เพื่อให้มีความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การ做工าน หรือการศึกษาเพิ่มเติม ทั้งนี้ ให้คำนึงว่าการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและการมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพียงพอเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ
5. เพื่อให้รู้วิธีการเรียนรู้ มีนิสัยในการใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ
6. เพื่อให้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักตัดสินใจได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. เพื่อให้เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในปัจจุบัน
8. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อสมาชิกทุกชนิด และให้มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ มีความขยัน อดทน รู้จักประหยัดในการบริโภค การสงวนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
9. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนให้รู้จักช่วยรักษา และส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน

⁴⁹วิชาการ, กรมกระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 (กรุงเทพฯ : โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร, 2518) หน้า 1.

เนื้อหาวิชา

รายวิชาเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่วิชาบังคับและวิชาเลือก ผู้ที่เรียนจบหลักสูตรจะต้องเรียนวิชาบังคับ 34 หน่วยกิต และเลือกเรียนวิชาในหมวดต่าง ๆ เพิ่มเติมจนครบ 100 หน่วยกิต⁵⁰

วิชาบังคับ 34 หน่วยกิต ได้แก่

วิชาภาษาไทย	12	หน่วยกิต
วิชาสังคมศึกษา	12	หน่วยกิต
วิชาวิทยาศาสตร์	6	หน่วยกิต
วิชาพลานามัย	4	หน่วยกิต

วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 66 หน่วยกิต ได้แก่

หมวดวิชาภาษาไทย	ไม่เกิน	16	หน่วยกิต
หมวดวิชาสังคมศึกษา	ไม่เกิน	16	หน่วยกิต
หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	ไม่เกิน	44	หน่วยกิต
หมวดศึกษาศาสตร์	ไม่เกิน	24	หน่วยกิต
หมวดวิชาชีพ	ไม่เกิน	72	หน่วยกิต
หมวดวิชาพลานามัย	ไม่เกิน	12	หน่วยกิต
หมวดวิชาภาษาอังกฤษ	ไม่เกิน	40	หน่วยกิต
หมวดวิชาภาษาต่างประเทศที่สอง	ไม่เกิน	16	หน่วยกิต
หมวดวิชาศิลปศึกษา	ไม่เกิน	12	หน่วยกิต
หมวดวิชาอื่น	ไม่เกิน	8	หน่วยกิต
หมวดกิจกรรมพิเศษ	ไม่เกิน	4	หน่วยกิต

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

การใช้หลักสูตร

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาค และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามความสมควร ในแต่ละสัปดาห์ เปิดทำการสอนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วัน และนักเรียนจะต้องมีเวลาเรียนอยู่ในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน จึงจะมีสิทธิ์รับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย และในการเรียนให้สำเร็จการศึกษา ได้กำหนดอายุของหน่วยกิตที่จะต้องไม่เกิน 4 ปี หากเกินเวลาที่กำหนด จะต้องเรียนและสอบใหม่ เฉพาะวิชาที่หน่วยกิตหมดอายุ แล้วจึงนำไปรวมนับให้ครบตามความต้องการ เพื่อจบหลักสูตร นอกจากนี้ นักเรียนที่ได้ศึกษาและได้รับหน่วยกิตวิชาใด จำนวนเท่าไรแล้ว อาจโอนหน่วยกิตนั้นจากโรงเรียนหนึ่งไปอีกโรงเรียนหนึ่งได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากโรงเรียนที่จะรับหน่วยกิตนั้น

การประเมินผล

การประเมินผลมีหลักการและวิธีการ ดังนี้⁵¹

1. ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลการเรียนด้วยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน และประเมินผลเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นจำนวนหน่วยกิต
2. ประเมินผลการเรียนจากการวัดผลทั้งระหว่างภาคเรียน และปลายภาคเรียน ในแต่ละรายวิชา
3. ระหว่างภาคเรียน ให้วัดผลหรือประเมินผลจากการทดสอบ ทั้งภาคความรู้ และภาคปฏิบัติ จากงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ และจากการพัฒนาการในด้านเจตคติ ความสนใจและ หรือบุคลิกภาพทางด้านอื่น ๆ

⁵¹ วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518) หน้า ก - จ.

4. ปลายภาคเรียน ให้วัดผลหรือประเมินผลจากการทดสอบภาคความรู้ หรือ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ ทั้งนี้ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาของ หลักสูตรรายวิชานั้น

5. การให้ระดับคะแนน แต่ละรายวิชา กำหนดให้เป็นตัวเลขดังต่อไปนี้

- 4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก
- 3 หมายถึง ผลการเรียนดี
- 2 หมายถึง ผลการเรียนพอใช้
- 1 หมายถึง ผลการเรียนอ่อน
- 0 หมายถึง ผลการเรียนอ่อนมาก

6. การถอนหรือเปลี่ยนรายวิชาต้องกระทำภายในสัปดาห์ที่สองของภาคเรียน

7. ในกรณีที่ยังไม่สามารถให้ระดับคะแนน เนื่องจากนักเรียนมิได้เข้าสอบปลายภาค หรือควยเหตุสุดวิสัยอื่น ๆ ให้ใช้อักษร "ร" ซึ่งหมายถึงรอการตัดสิน เมื่อสอบข้อสอบที่ทดแทน หรือแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยนั้น ๆ เรียบร้อยแล้ว จึงประเมินผล ทั้งนี้ ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นระยะนั้นไปแล้ว ให้นำผลการเรียนที่ได้ประเมินไว้มาตัดสิน

8. ถ้ามีการทุจริตในการสอบ ให้ปรับตกในรายวิชานั้น ในครั้งนั้น

9. ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา รายวิชาใดที่ได้ระดับคะแนน 0 ถือว่าตก รายวิชาใดได้ระดับคะแนนตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ถือว่าได้ และให้นับจำนวนหน่วยกิตที่ได้ของ รายวิชานั้น เป็นหน่วยกิตสะสม

10. ถ้านักเรียนผู้ใดตกในรายวิชาบังคับ ให้สอบแก้ตัวภายในสัปดาห์ที่สองของภาคเรียนถัดไป ถ้าสอบไม่ได ให้โอกาสสอบแก้ตัวใหม่ทุกปลายภาคเรียนถัดไป

11. ถ้าักเรียนผู้ใดตกในวิชาเลือก ให้สอบแก้ตัวภายในสัปดาห์ที่สองของภาคเรียนถัดไป ถ้าสอบไม่ได ให้โรงเรียนพิจารณาว่าจะให้เรียนวิชาเดิมหรือเลือกวิชาเรียนใหม่

12. การตัดสินระดับคะแนนในรายวิชาที่สอบแก้ตัว ต้องไม่สูงกว่า 2
13. ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษา ต้องสอบได้วิชาบังคับครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ และไคหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 100 หน่วยกิต
14. นักเรียนผู้มีสิทธิเข้าสอบปลายภาคเรียน ต้องมีเวลาเรียนรวมแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาเรียน
15. การโอนผลการเรียน โอนได้ไม่เกิน 30 หน่วยกิต

ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518

กรมวิชาการไ้รวบรวมปัญหาในการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา พอสรุปได้ดังนี้⁵²

หมวดภาษาไทย

- ขาดครูที่มีวุฒิเฉพาะวิชา โดยเฉพาะวิชาเลือกเสรี ครูไม่มีความชำนาญ จึงไม่อาจเปิดสอนได้
- นักเรียนไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง เพราะต้องเรียนตามที่ทางโรงเรียนจัดให้
- แบบเรียนและหนังสือประกอบการเรียน การสอน มีจำหน่ายน้อย หาซื้อยาก และมีราคาแพง บางวิชาไม่มีจำหน่ายเลย
- จำนวนครูมีจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการของทางโรงเรียน

⁵²วิชาการ, กรม. กระทรวง กษาธิการ, ปัญหาที่พบในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตร ม.ศ. ปลาย 2518 (เอกสารโรเนียว) หน้า 1 - 4.

- เนื้อหาวิชาซ้ำซ้อนกัน
- วิชาบางวิชาทางโรงเรียนไม่รู้รายละเอียดคือพอ จึงไม่อาจเปิดสอนได้
- เวลาเรียนวิชา ท.401 น้อยเกินไป เกรงว่าจะสอนไม่ทันหลักสูตร

หมวดวิชาสังคมศึกษา

- ครูไม่คอยตรงตามความต้องการ
- ขาดครูที่มีวุฒิ ความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาเลือกเสรี
- เด็กไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด ต้องเรียนตามที่ครูจัดให้ เพราะจำนวนครูมีจำกัด
- วิชาประชากรศึกษา ทางโรงเรียนเปิดสอนแล้ว เพราะมีครูมีวุฒิและความสามารถแต่ทางกรมสังระงษ์ ทำให้ไปรกรมการสอนผิดไป
- เนื้อหาบางวิชามากเกินไป ไม่อาจสอนได้ทันในเวลา 1 เทอม
- เนื้อหาวิชาซ้ำกัน
- ขาดตำราประกอบการเรียน การสอน เช่น ประชากรศึกษา ลัทธิการเมือง ศาสนาสากล ปัญหาสังคมไทย
- ขาดครูสอนวิชาศีลธรรม
- ประวัติศาสตร์ 401 เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด

หมวดวิชาคณิตศาสตร์

- ครรสอนคณิตศาสตร์แผนใหม่ ไม่พอกับความต้องการ
- เนื้อหาวิชามากเกินไป
- นักเรียนไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามความสามารถ ต้องเรียนตามที่ครูจัดให้

หมวดวิชาภาษาอังกฤษ

- หนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ มีจำหน่ายน้อย หาซหายาก และมีราคาแพงมาก
- เนื้อหามาก เวลาเรียนน้อย
- จำนวนครูมีไม่เพียงพอ
- ไม่มีคู่มือครู และประมวลการสอน ทำให้ครูไม่ทราบแนวการสอน
- ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน การสอน มีไม่พร้อม
- ครูภาษาอังกฤษธุรกิจไม่มี

หมวดพลานามัย

- ซากสนามและอุปกรณ์ในการใช้ฝึก บางแห่งต้องใช้สนามกีฬาจังหวัด ทำให้เสียเวลาในการเดินทาง
- จำนวนครูไม่เพียงพอ ไม่สามารถเปิดวิชาเสรีได้
- แบบเรียนและหนังสือคนความมีน้อย
- เวลาเรียนมาก แต่หน่วยกิตน้อย เด็กไม่ค่อยสนใจเรียน
- หลักสูตร ม.ศ.ต้น ชำกัับชั้น ม.ศ.ปลาย
- วิชาสุขศึกษา ควรแก้ไขแบบเรียนให้มีรายละเอียดและสาระมากขึ้น

หมวดวิชาวิทยาศาสตร์

- ตำราเรียนไม่มี ครูผู้สอนไม่ทราบว่า จะสอนให้มีรายละเอียดมากน้อยแค่ไหน
- เนื้อหาวิชาบางวิชา ต้องอาศัยวิชาอื่นเป็นพื้นฐาน ทำให้เกิดปัญหาเวลาเรียน เพราะเด็กไม่ได้เรียน วิชาพื้นฐานมาก่อน เช่น กลศาสตร์ เด็กต้องมีพื้นฐานตรรกะคณิตมาก่อนจึงจะเรียนได้

- เนื้อหาวิชาแม่เหล็กยาวมาก แต่เวลาเรียนมีน้อย เก่งกว่าจะสอนไม่ทันในเวลา 1 เทอม
- จำนวนครูมีไม่เพียงพอที่จะให้เด็กได้เรียนตามความสนใจ
- ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียน การสอน เพราะราคาแพง
- โรงเรียนที่ไม่เคยเปิดเรียน แผนกวิทยาศาสตร์มาก่อน จะไม่มีห้องทดลอง ครู และอุปกรณ์
- ชั่วโมงทดลองปฏิบัติการ ควรมี 2 คาบ ต่อสัปดาห์ เพราะคาบเดียวนักเรียนทำไม่ทัน
- วิชาวิทยาศาสตร์ช่าง ไม่มีครู คู่มือและตำราเรียน ครูส่วนใหญ่เป็นครูวิชาการ
- บางวิชาเปิดสอน เด็กไม่สนใจเรียนและไม่เรียน เช่น ชีววิทยา

นอกจากนี้ มีปัญหาของการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ ในเขตการศึกษา 1 ที่ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รวบรวมไว้พอสรุปได้ดังนี้⁵³

- ขาดเครื่องมือในการประเมินความสามารถในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน เป็นปัญหาหนักที่สุดในเขตการศึกษา 1
- งบประมาณและเครื่องมือ เครื่องใช้ไม่เพียงพอ
- หลักสูตรมัธยมเป็นทฤษฎีเกินไป ยากแก่การที่เด็กจะนำไปใช้ในชีวิจริง
- ครูสอน โดยให้อีกาสเด็กมีบทบาทรวมกิจกรรมน้อย
- ขาดอุปกรณ์การสอน
- การสอนส่วนใหญ่เป็นด้านความจำเกินไป และละเลยด้านอื่น ๆ

⁵³ สุรัฐ ศิลปอนันต์, ประเสริฐ รัตนะรัตน์, ลักษณะ ลีตสุวรรณ, รายงานการวิจัยปัญหาการศึกษาของจังหวัดแต่ละเขต (กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจการศึกษา กองวางแผนงาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2518) หน้า 5 - 6.

- ครูขาดทักษะในการสร้างแบบทดสอบ
- ครูขาดทักษะในการวินิจฉัยผลที่ได้จากการทดสอบ
- เนื้อหาหลักสูตรมากเกินไป ยากแก่การที่จะเรียนให้จบในเวลาที่กำหนด
- ครูไม่มีเวลาสำหรับตรวจงานของนักเรียน
- ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป

สรุป

การจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีหลักสูตรเป็นโครงการ และเป็นแนวทางในการให้การศึกษา คุณภาพของการศึกษาจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของกระบวนการองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ความมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา กิจกรรม การเรียน การสอนและการประเมินผล

การใช้หลักสูตรใหม่ให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ในระดับการสอน ครูต้องเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม โดยระบุผลของการกระทำที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ ควบคู่ไปอย่างชัดเจน สำหรับเป็นแนวทางในการสอน การเลือกเนื้อหาวิชา ควรเลือกเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การสอน ครูควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา และการประเมินผล ให้ประเมินผลโดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นหลัก กระบวนการองค์ประกอบของหลักสูตรนี้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน

การเปลี่ยนแปลงทางต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยมีลำดับขั้นและวิธีการแตกต่างหลายวิธี ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากระดับผู้บริหาร การเปลี่ยนแปลงจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน การเปลี่ยนแปลงโดยวิธีสาธิต การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบระเบียบ และวิธีการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติ

ลักษณะของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับใหม่ พอสรุปได้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เน้นให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคม สามารถแก้ปัญหาควยสันติวิธี และมีระเบียบวินัย รู้จักรับผิดชอบตนเอง ครอบครั้และสังคม
2. เนื้อหาวิชา แบ่งออกเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก ผู้ที่จบหลักสูตรต้องเรียนวิชาบังคับ 34 หน่วยกิต และเรียนวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 66 หน่วยกิต
3. การใช้หลักสูตร เป็นการสอนแบบระบบหน่วยกิต ปีหนึ่งมี 2 ภาคเรียน เรียนสัปดาห์ละอย่างน้อย 5 วัน มีการกำหนดอายุของหน่วยกิตที่เรียนจบ จะต้องไม่เกิน 4 ปี และสามารถโอนหน่วยกิตไปใช้ในโรงเรียนอื่นได้
4. การประเมินผล โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ทั้งในระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน โดยใช้การให้ระดับคะแนนจาก 0 ถึง 4 การตัดสินการเรียน ถือว่ารายวิชาที่ได้ตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ถือว่าสอบได้ ถ้าสอบตกมีการสอบแก้ตัว แต่จะใดระดับคะแนนไม่เกิน 2

ปัญหาการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ พอสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดแคลนครู ทำให้ไม่สามารถเปิดวิชาเลือกได้ตรงตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของนักเรียน ขาดแบบเรียนรายวิชาต่าง ๆ อุปกรณ์การสอนส่วนมากไม่พอเพียง ในค่านเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชาซ้ำซ้อน หรือมีมากเกินไปจนไม่สามารถสอนให้ทันภายใน 1 เทอม ในค่านการประเมินผล ครูขาดทักษะในการประเมินผล ด้วยสาเหตุเหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสำรวจการใช้หลักสูตรใหม่ ในเขตการศึกษา 1 วามี่ปัญหามากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในเขตการศึกษา 1 โดยจะใช้ทฤษฎีและเนื้อหาสาระจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย